

poništeno

MIŠEL UELBEK

ZA IZDAVAČA

Ivan Bevc

Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Cara Dušana 68

office@booka.in

www.booka.rs

IZVRŠNA UREDNICA

Sanja Bogičević

PREVOD S FRANCUSKOG

Vladimir D. Janković

LEKTURA

Borka Slepčević

KOREKTURA

Vesna Kalabić

PRELOM

Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA

Ivan Benussi

ŠTAMPA

Artprint media

Beograd, 2023.

BOOKA.

Knjiga **200**

MIŠEL UELBEK

PONIŠTENO

Naslov originala

Michel Houellebecq

Anéantir

© Michel Houellebecq & Éditions Flammarion,
2022.

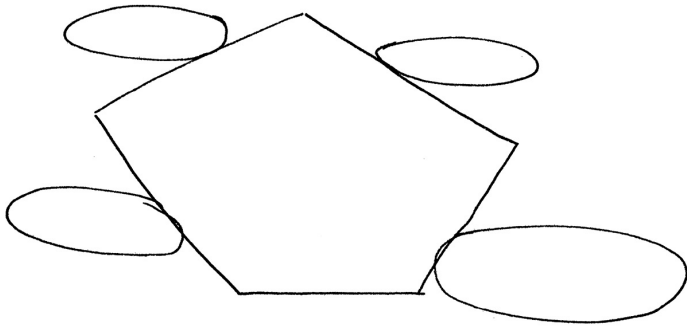
Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niži reprodukovati u bilo kom obliku bez
pismene saglasnosti izdavača.

MIŠEL UELBEK
PONIŠTENŮ

Preveo Vladimír D. Jankovič

[σΑυμωσ, γΑηδν γτ
Cαδου γυ α ε̃ ποηει δμ λυηδν
γν̃ σ̃η̃φ̃η̃ η̃η̃δ̃ υμ
Σ α = C γε ποε γ

jedan

1.

Ima tih ponedeljaka krajem novembra, ili početkom decembra, naročito ako ste samac, kad vas obuzme osećanje da ste u predvorju smrti. Letnji odmor je odavno zaboravljen, nova godina je još daleko; ništavilo je nesvakidašnje blizu.

U ponedeljak, 23. novembra, Bastijen Dutremon odlučio je da na posao ode metroom. Sišavši na stanici Port de Kliši, obreo se ispred natpisa koji mu je prethodnih dana pominjalo nekoliko kolega. Tek je bilo prošlo deset pre podne; na peronu nije bilo nikoga.

Još od dečačkih dana zanimali su ga grafiti u pariskom metrou. Često ih je i fotografisao svojim zastarelim ajfonom – sad je već morala biti aktuelna 23. generacija, a on je zastao na jedanaestoj. Fotografije je klasifikovao po stanicama i linijama metroa, tome je isključivo bilo posvećeno mnoštvo foldera u njegovom kompjuteru. Da, ako vam tako odgovara, hobi je to bio, s tim što je njemu draži bio kudikamo blaži izraz, blaži, ali u osnovi i suroviji: *ubijanje vremena*. Jedan od omiljenih grafita bio mu je upravo taj, ispisan kosim, preciznim slovima, koji je otkrio nasred dugog, belog hodnika na stanici Plas d'Itali, silan i glasan: „Vreme neće proći!“

Taj talas „metro poezije“, s mnoštvom mlakih koještarija koje su jedno vreme bile potopile sve pariske stanice, da bi se potom, posledično, proširile i na pojedine prigradske linije, kod korisnika zidnog prostora izazvao je sumanute reakcije koje su se, u različitim oblicima, iskazivale kroz gnev. Tako se na stanici Viktor Igo moglo pročitati: „Odričem se počasne titule kralja Izraela. Drukčije ne mogu.“ Na stanici Volter, grafit je bio brutalniji, ali i više teskobom obojen: „Poruka svim telepatama, svim Stefani-ma koji su želeli da mi uzdrmaju život: NE!“

Natpis na stanici Port de Kliši zapravo i nije bio grafit: ispisan ogromnim, širokim slovima, visokim dva metra, crnim – pružao se celom dužinom perona u pravcu Gabriel Peri Anijer Ženvilijea. Dok je prolazio peronom s druge strane, u kontraseru, nije odmah mogao da ga obuhvati pogledom, ali je ipak uspeo da sagleda tekst u celosti: „Vaskrsnuli monopoli / Tu gde srce metropoli.“ Nije u tome, istina, bilo ničeg previše uznemirujućeg, pa ni odveć eksplicitnog; takve stvari mogle su izazvati izvesno interesovanje Ministarstva unutrašnjih poslova, kao, ako ćemo pravo, i sve tajanstvene objave, preteće ali na donekle nejasan način, koje su već godinama opsedale javni prostor, a koje nije bilo moguće pripisati nijednoj od sitnih političkih grupacija koje su se već jasno profilisale, pri čemu je, u pogledu bezbednosti, najpreče bilo rasvetliti poruke koje se objavljuju preko interneta, u tom času uistinu najspektakularnije i najalarmantnije.

Na radnom stolu zatekao je izveštaj iz leksikološke laboratorije; stigao je toga jutro, u prvoj tranši. U laboratoriji su, na osnovu ispitivanja, izolovana pedeset tri pisma

– sastavljena slovima alfabeta, ne ideogramima; bilo je i razmaka, na osnovu kojih je izvodljivo podeliti tekst na reči. Poruke su potom podvrgnute bijekciji, kako bi se sravnile s postojećim alfabetom, te se pokušalo, preliminarno, s prevođenjem na francuski. Krajnje neočekivano, to je i upalilo: ako bismo korpusu od dvadeset šest osnovnih slova dodali i slova s akcentima, kao i ona s ligaturama i kvačicama, dobili bismo, je li, ukupno pedeset tri znaka. Tu bi se onda ljudi suočili s klasičnim problemom kod dešifrovanja, koji se svodi na to da se razluči bijektivan odnos između karaktera kojima su ispisane poruke i onih kojima francuski alfabet, u proširenom izdanju, raspolaže. Nažalost, posle pune dve sedmice napora, našli su se pred nepremostivom preprekom: nijedno to pismo nije se moglo provaliti ni jednim jedinim poznatim sistemom dešifrovanja; bilo je to prvi put da se tako nešto desilo od dana kad je laboratorija otvorena. Po internetu širiti poruke koje niko neće umeti da pročita i razume – bio je to jedan, po svemu sudeći, apsurdan poduhvat, ali primaoci te poruke nužno jesu postojali; ali ko su oni?

Ustao je, napravio sebi espresso i otišao do panoramskog prozora, s tacnom i šoljom u ruci. Zasenjujuća svetlost odbijala se od krovova suda, iako je bio daleko. Nikad mu nije pošlo za rukom da uvidi estetski kvalitet u tom destrukturiranom, gigantskom rasporedu paralelopipeda od stakla i gvožđa koji se nadmoćno uznose nad glibavim, sumornim krajolikom. U svakom slučaju, ti što su to smislili sigurno nisu težili lepoti, pa ni bilo kakvom skladu, već, pre, pokazivanju svojevrzne tehnike, u stilu: vidite šta mi umemo – kao da je, biće, posredi bila njihova namera da sve to prikažu vanzemaljcima, ako ih ima. Bastijen nije imao prilike da vidi istorijske građevine na Ke dez

Orfevru, pa otud nije osećao nikakvu nostalgiju, za razliku od svojih starijih kolega; moralo se, istina, priznati da se ta četvrt, „novi Kliši“, razvijala iz dana u dan, napredujući u pravcu čiste, nesporne urbane katastrofe; tržni centar, kafei, restorani, sve ono što je bilo predviđeno prvobitnim planom, nikada nije ni zaživelo, pa tako nije praktično ostavljena ni mogućnost ljudima da se, preko dana, mimo posla, nečim drugim zabave i opuste; s druge strane, svi su mogli bez ikakvih problema da se parkiraju.

Petnaestak metara niže, na parking za goste ušao je *aston martin DB11*; eto Freda, dakle. Čudna je to bila osobina za jednog nerda poput Freda, koji je, po logici stvari, trebalo da kupi *teslu*, a on se opredelio za pouzdano starinsko vozilo opremljeno motorom s unutrašnjim sagorevanjem – ponekad bi čitavi minuti morali da prođu dok ne mine to brujanje njegovog V12 koje te uljuljkuje. Na kraju bi izašao iz kola, zalupio vrata za sobom. Još dok obavi celu bezbednosnu proceduru, biće tu kroz deset minuta. Bastijen se nadao da ovaj ima nešto novo; to mu je, istinu govoreći, bila poslednja nada da će do narednog sastanka napraviti makar kakav-takav napredak.

Kada su, sedam godina ranije, primljeni na neodređeno vreme u Generalni direktorat za unutrašnju bezbednost – uz platu koja je bila više nego pristojna za mlade ljude koji niti su imali diplome, niti bilo kakvo profesionalno iskustvo – razgovor za posao sveo se na to da ovi provere da li on i Fred umeju da upadnu na razne sajtove na internetu. Pred petnaestak agenata iz Odseka za visokotehnoški kriminal i ostalih tehničkih službi pri Ministarstvu unutrašnjih poslova koji su tom prilikom bili prisutni, objašnjavali su kako, čim uđu u Nacionalni imenik za identifikaciju fizičkih lica, samo jednim običnim

klikom mogu da deaktiviraju ili reaktiviraju zdravstvene kartice; koje korake preduzimaju kako bi upali na sajt poreske uprave i tamo, na sasvim prost način, izmenili navedene iznose dažbina. Pokazali su im čak – tu je već postupak bio teži, budući da su lozinke redovno menjane – kako su, kad uđu u nacionalnu arhivu otisaka prstiju i genetskog materijala, uspevali da izmene ili čak unište čitav jedan profil DNK, čak i u slučaju osobe koja je već osuđena. Jedino što su procenili da je bolje zadržati za sebe, bio je njihov upad na sajt nuklearne centrale u Šuzu. Na četrdeset osam sati oni su bili potpuno preuzeli sistem, i mogli su, da su hteli, da pokrenu postupak hitnog gašenja reaktora – i tako isključe struju većem broju departmana u Francuskoj. Nisu, s druge strane, mogli da izazovu ozbiljniji nuklearni akcident – da bi se prodrlo u samo srce reaktora, potrebna je bila dodatna šifra od 4.096 bita, koju još nisu bili stigli da provale. Fred je bio već obezbedio logistiku, našao je način da je konačno provali, i spremao se da krene u to; ali onda su, nekako, zajedno ustanovili, tad, toga dana, da su možda, ipak, otišli predaleko; i onda su se povukli, izbrisavši za sobom svaki trag upada, i nikada o tome više ni reč nisu rekli – ni nekom trećem ni jedan drugome. Te noći Bastijen je imao košmar u kojem su ga pratile čudovišne himere sastavljene od sklepane novorođenčadi čija su tela zahvaćena procesom truljenja; na kraju sna, ukazalo mu se jezgro reaktora. Danima su se izbegavali, ne samo što se nisu viđali nego se ni telefonom nisu čuli, i nema nikakve sumnje da su upravo od tog trenutka, prvi put, počeli da razmišljaju o mogućnosti da uđu u državnu službu. Od njih dvojice, kojima su heroji iz mladosti bili Džulijan Asanž i Edvard Snouden, ne bi se tek tako moglo

očekivati da sarađuju s vlastima, ali celokupan kontekst sredinom druge decenije 21. veka ipak je bio poseban: stanovništvo Francuske je, posle serije raznih islamističkih napada s ljudskim žrtvama, počelo da podržava svoju policiju i vojsku, i ne samo to nego i da oseća izvesnu naklonost prema njima.

Fred, pritom, po isteku prve godine nije obnovio svoj ugovor s Generalnim direktoratom za unutrašnju bezbednost; on je otišao i osnovao preduzeće *Distortid vižns*, specijalizovano za specijalne numeričke efekte i kompjuterski generisane slike. Za razliku od Bastijena, Fred nikada i nije bio haker; nikada nije osećao taj užitak, pomalo sličan onom koji osećaju vozači slaloma, kad moraš da zaobilaziš razne prepreke, kao što mu nije godila ni ona megalomanska omamljenost koja bi ga obuzimala kad bi krenuo u napad svom silinom, mobilisući hiljade zombi-računara kako bi dešifrovao neku baš upornu lozinku. Kao i njegov učitelj Džulijan Asanž, i Fred je, pre svega, bio rođeni programer, kadar da u roku od nekoliko dana ovlada najsofisticiranijim jezicima koji su se neprestano pojavljivali na tržištu – i toj veštini pribegavao je pišući algoritme za generisanje oblika i tekstura, i to apsolutno inovativne. Često se govori o uznapredovalosti Francuza u oblasti aero-nautike ili istraživanja svemira; znatno se ređe razmišlja o specijalnim numeričkim efektima. Fredovo preduzeće redovno je za klijente imalo najveće hollywoodske blokbastere – pet godina po osnivanju, već je bilo stiglo do trećeg mesta u svetu.

Kad je ušao u kancelariju, a pre nego što će se skljojati na kanabe, Dutremon je u trenutku naslutio da će vesti biti loše.

„Iskren da budem, Bastijene, nemam nikakvu bogzna kako radosnu vest da ti saopštım“, odmah je naglasio Fred. „Dobro sad, da ti kažem kakva je bila prva poruka. Znam, ne zanima te ta prva; ali, ipak, taj video-snimak jeste zanimljiv.“

Prvi prozor koji se pojavio prošao je potpuno neopaženo kod Generalnog inspektorata; u osnovi, on je samo parazitirao na sajtovima na kojima se kupuju avionske karte i hotelske rezervacije. Kao i naredna dva, i on je bio satkan od isprepletanih petouglova, krugova i teksta ispisanog alfabetom koji je nemoguće bilo dešifrovati. Dovoljno je bilo kliknuti mišem na bilo koje mesto u unutrašnjosti prozora, i krenula bi scena. Snimak je bio s nekog uzvišenja, ili iz neke nepokretne letelice; taj kadar traje desetak minuta. Nepregledna prerija, visoka trava, prostire se sve do obzorja, nebo vedro, bez oblačka – krajolik koji je podsećao na slike iz pojedinih država američkog zapada. Pod dejstvom vetra, prave linije kojima se ne vidi kraj ocrtavaju se na travnatoj površini; onda se ukrštaju, stvarajući trouglove i mnogouglove. Sve se smirilo, cela ta ravan opet je postala mirna, i tako do unedogled; onda je opet dunuo vetar, i oni mnogouglovi su se ispremeštali, izukršтали po celoj toj ravnici, sve do u beskraj. Mnogo je lepo to bilo, ali nije izazivalo nikakvu posebnu zabrinutost; huk vetra prošao je neopaženo, geometrija te celine menjala se u potpunoj tišini.

„U poslednje vreme za potrebe ratnih filmova snimljeno je nemalo scena s burom na moru“, reče Fred. „Površina prekrivena tako visokom travom oblikuje se isto kao i vodena površina otprilike istih dimenzija – neće to biti okean, pre neko veliko jezero. I mogu pouzdano da ti kažem da geometrijske figure koje u tom videu nastaju

– nisu moguće. Tu čovek, dakle, treba da pretpostavi da vetar istovremeno duva iz tri različita pravca, a – u pojedinih trenucima – i iz četiri. Nema tu, znači, nikakve sumnje, bar za mene: to je sintetička slika. Ono, međutim, što nameće pravo pitanje jeste to što sliku možemo da uvećavamo koliko god želimo a da vlati trave na tom sintetičkom prikazu sve vreme ostanu prave pravcate vlati trave; a to je, normalno, neizvodljivo. Ne postoje u prirodi dve istovetne vlati trave; svaka ima neku nepravilnost, neku neznatnu falinku, neki osoben genetički potpis. Uvećali su ih hiljadu puta, nasumično birajući vlati na slici; one su sve različite. Mogu da se kladim da su sve te vlati trave, milioni njih na tom videu, različite jedna od druge; to je halucinacija, to je sumanut poduhvat; mogli bismo to možda da napravimo kod *Distortida*, ali za ovako dugačku sekvencu bili bi nam potrebni meseci i meseci proračuna.“

U drugom videu, Bruno Žiž, ministar ekonomije i finansija – koji je, od početka petogodišnjeg mandata ujedno obavljao i dužnost ministra budžeta – stoji s rukama na leđima nasred dvorišta osrednjih dimenzija koje bi moralo biti iza neke kućice. Brežuljkasti krajolik podseća na Normandijsku Švajcarsku i u proleće je sigurno sve zeleno, ali u ovo doba godine drveće je bilo golo, verovatno je snimljeno krajem jeseni ili početkom zime. Ministar je na sebi imao tamne pantalone od odela i belu košulju s kratkim rukavima, nije nosio kravatu i bio je očito preslabo odeven za to doba godine – koža mu se bila sva naježila.

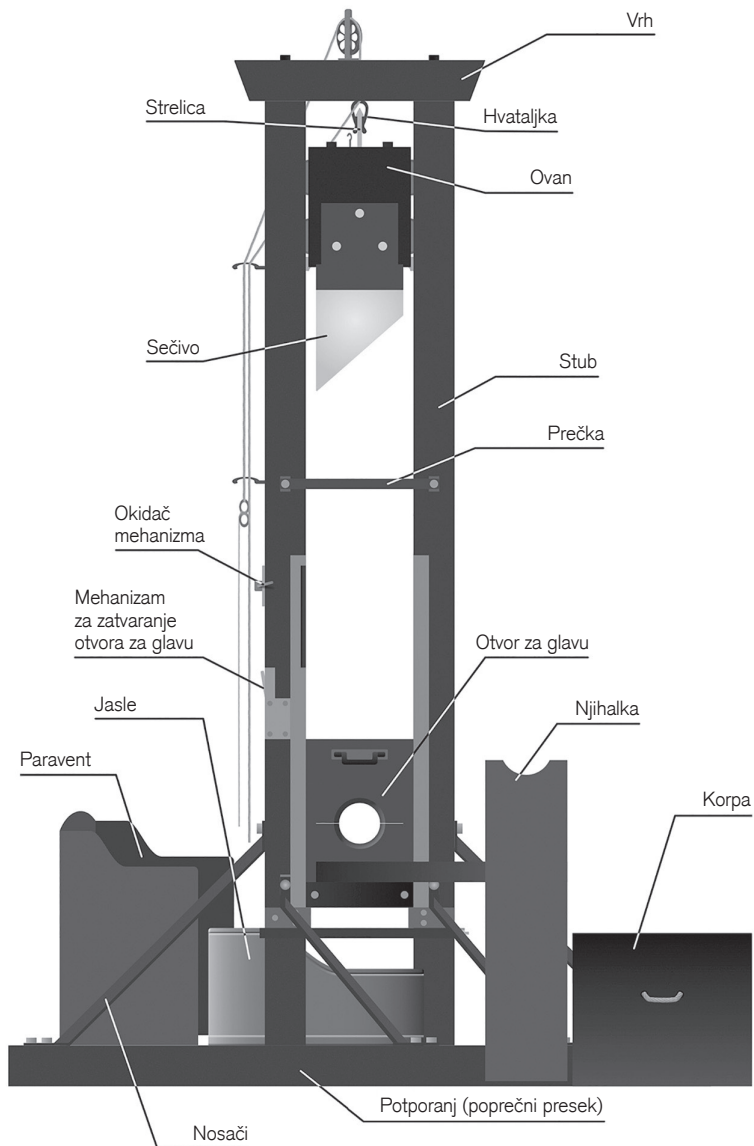
U narednom kadru, na sebi ima dugu odoru, crnu, s visokom, takođe crnom kapom namaknutom na lice, usled čega je ličio na pokajnike koji tokom Strasne sedmice hodaju ulicama Sevilje; to su na glavama nosili, kao znamen javnog poniženja, i osuđeni na smrt u doba Inkvizicije. Dva čoveka obučena na istovetan način – s tim što su njima kape bile probušene u visini očiju – držala su ga pod ruku, jedan s jedne, drugi s druge strane, dok ga nekud vode.

Kad su stigli do kraja dvorišta, grubo su ministru strgnuli kapu s glave, i on je morao više puta da trepne očima dok se one konačno nisu navikle na svetlost. Nalazili su se u podnožju zatravljenog brežuljka na čijem se vrhu uzdizala giljotina. Na licu Bruna Žiža se, kad je ugledao tu napravu, nije ogledao strah; izgledao je kao da je tek pomalo iznenađen.

Dok je jedan od one dvojice oborio ministra na kolena, nameštajući mu glavu u otvor da bi potom pokrenuo mehanizam za zatvaranje, drugi je namestio sekiru u ovna, masivan komad livenog gvožđa čija je svrha da uravnoteži pad sečiva. Pomoću užeta i čekrka zajedno su podigli ovna i sečivo do vrha giljotine. Bruna Žiža kao da je, malo-pomalo, obuzimala velika tuga, ali ta tuga više je bila, kao, reda radi.

Posle nekoliko sekundi u toku kojih se moglo videti kako ministar nakratko zatvara oči, da bi ih ponovo otvorio, jedan od one dvojice aktivirao je mehanizam. Sečivo je padalo dve-tri sekunde, glava je odrubljena jednim udarcem, mlaz krvi šiknuo je u jaslje, dok se glava otkotrljala niz zatravljeno brdašće pre nego što će zastati tačno ispred kamere, na nekoliko centimetara od objektiva. U širom otvorenim ministrovim očima videlo se sad bezmerno iznenađenje.

Prozor koji je ljudima izbijao po ekranima i video s njime povezan preplavili su vladine sajtove kao što su www.impots.gouv.fr i www.servicepublic.fr. Bruno Žiž je o tome već razgovarao sa svojim kolegom iz MUP-a, i ovaj je izvestio Direktorat za unutrašnje poslove. Potom je o svemu obavešten i premijer, i slučaj je stigao do predsednika. Medijima nije poslato nikakvo zvanično saopštenje. Do toga trenutka, svi pokušaji da se video skine

Slika preuzeta sa <http://guillotine1889.free.fr>

s mreže bili su uzaludni – prozor je stalno ponovo iskr-savao, svaki put postavljen s neke druge IP adrese, i to posle svega nekoliko sati, a katkad i nekoliko minuta.

„Mogu ti reći“, dalje će Fred, „da smo ovaj video gledali satima, da smo sliku uvećavali do maksimuma, naročito smo zumirali obezglavljeno truplo u trenutku kad krv šik- ne iz karotide. Normalno, ako dovoljno povećaš, polako ćeš početi da primećuješ geometrijske pravilnosti, veštač- ke mikrofigure – uglavnom možeš da naslutiš i jednačinu kojom se tip poslužio. Ovde, međutim, ničega nema: mo- žeš ti da uvećavaš kol’ko hoćeš, i dalje je sve haotično, ne- pravilno, upravo kao da je glava stvarno odsečena. Mene je to toliko zaintrigiralo da sam razgovarao s Bustamante- om, gazdom *Digital komanda*.“

„A vama je to konkurencija, zar ne?“

„Da, konkurencija, može se reći, ali se dobro razume- mo, i već nam se događalo da zajedno radimo na filmo- vima. Različite su nam uže specijalizacije: mi smo bolji u imaginarnoj arhitekturi, u generisanju virtuelne mase na okupljanjima, i tome slično. Ali za sve ono što ima veze s prolivanjem krvi, s organskim čudovištima, kasapljenji- ma, odrublivanjem glava – tu su oni jači. I Bustamante se jednako našao u čudu kao i ja, i nikako mu nije bilo jasno kako je tako nešto uopšte moglo da se napravi. Kad bismo morali pod zakletvom da svedočimo pred sudom i, narav- no, da nije reč o jednom, ipak, ministru, nego nekom tamo običnom, verujem da bismo se zakleli da je posredi prava dekapitacija...“

Nastala je tišina. Bastijen se okrenuo ka prozoru, po- gled mu je opet bludeo po ogromnim paralelopipedima od stakla i čelika. Nema zбора, zgrada jeste bila impozan- tna, pa je, za vedrog vremena, i zastrašujuće izgledala; ali

verovatno i jeste nužno da građevina poput višeg suda samim svojim izgledom zastrašuje stanovništvo.

„Treći video, pa dobro, odgledao si ga kao i ja“, nastavi Fred. „Kadar je dug, sniman iz ruke u železničkom tunelu. Ofrlje prilično, prevladava žuta. Muzička podloga – klasični industrijski metal. Očigledno je reč o sintetičkoj slici, ne postoje železničke šine široke deset metara, niti ima lokomotivâ visokih pedeset metara. A i dobro je urađeno, vrlo dobro štaviše, to je jedna vrlo uspela sintetička slika, ali ne može da te zavara kao drugi videi, ovaj bi lako mogao biti snimljen kod *Distortida*, dve nedelje posla, rekao bih.“

Bastijen se ponovo okrenu prema njemu. „Ono što zabrinjava u ovoj trećoj poruci, nije njen sadržaj, nego kako je raširena. Ovoga puta nisu se ustremili na neki vladin sajt, gađali su Gugl i Fejsbuk; ljude koji, u načelu, imaju načina da se odbrane. Ono što posebno začudi čoveka jeste ta nasilnost i neočekivanost napada. Po mom mišljenju, njihov botnet sigurno kontroliše, najblaže rečeno, stotine miliona zombi-mašina.“ Fred se trže na to; njemu se to činilo nemogućim, nije imalo nikakve veze s redom veličina njemu poznatom. „Znam“, nastavi Bastijen, „ali stvari su se promenile, i, u izvesnom smislu, za pirate je situacija postala lakša. Ljudi i dalje po navici kupuju kućne računare, ali mreži pristupaju samo sa smartfona, a računar ostave uključen. U ovom trenutku u svetu imaš stotine miliona, možda i milijarde mašina koje su u stanju uspavanosti i koje su na izvol'te nekom botu.“

„Žao mi je što ne mogu da ti pomognem, Bastijene.“

„Već si mi pomogao. U sedam večeras imam sastanak s Polom Rezonom, tip radi u Ministarstvu ekonomije. U ministrovom je kabinetu, s njim se dopisujem u vezi s

ovim dosjeom; sad znam šta da mu kažem. Prvo: reč je o napadu koji su izvela nepoznata lica. Drugo: u stanju su da proizvedu numeričke specijalne efekte koje najbolji specijalisti u ovoj oblasti smatraju neizvodljivim. Treće: moć proračuna koju mogu da angažuju neviđena je, prevazilazi sve za šta smo znali do današnjeg dana. Četvrto: motivi su im nepoznati.“

Opet je zavladala tišina.

„Kakav je taj, taj Rezon?“, upita najzad Fred.

„Dobar je. Ozbiljan, nimalo sladak, iskreno govoreći, čak i strog, ali razuman. Ispostavilo se da ga znaju ljudi iz direktorata – u najmanju ruku, sećaju se njegovog oca, Eduara Rezona. On je celu karijeru proveo u službi, počeo je u nekadašnjoj Obaveštajnoj agenciji, ima tome već skoro četrdeset godina. Bio je poštovan; bavili su se krupnim aferama, aferama na najvišem nivou, koje su se ticale direktno državne bezbednosti. Ukratko, i njegov sin je tamo pomalo domaći. Mogao je školu za državne poslove da završi, da radi kao finansijski inspektor, ono, utabana staza, i poznaje prirodu našeg posla, nije nam unapred nenaklonjen.“

3.

Nebo se natuštilo, sivo je, kompaktno. Svetlost kao da ne dolazi odozgo, već iz snežnog kaputa koji pokriva tlo; ne-umoljivo čili, nema sumnje: to veče pada. Hvata se mraz, granje puca. Pahulje se uskovitlale, ljudi prolaze jedni pored drugih i ne vide se, lica su im tvrda, naborana, mahnite svetle iskricice titraju im u očima. Neki se vraćaju kućama, ali pre nego što će tamo stići, uviđaju da će im bližnji umreti, ili da su već verovatno i umrli. Pol uviđa da planeta upravo umire od hladnoće; to je u početku samo hipoteza, ali malo-pomalo pretvara se u izvesnost. Vlade više nema, pobjegli svi, ili je sama od sebe nestala, teško je reći. Eto Pola u vozu, odlučio je da krene preko Poljske, ali smrt osvaja kupe po kupe, iako su kupeima zidovi obezbeđeni dvostrukim slojem debelog krzna. Shvata potom da vozom više niko ne upravlja i da voz u punoj brzini juri pustom ravnicom. Temperatura i dalje pada: minus četrdeset, minus pedeset, minus šezdeset...

Hladnoća je i trgnula Pola iz sna; bilo je tačno dvadeset minuta iza ponoći. Grejanje u ministarskim kabinetima isključivano je u devet uveče, i to je bilo već kasno, u većini

državnih ustanova ljudi su mnogo ranije odlazili s posla. Morao je da prilegne na kauč u svojoj kancelariji, nedugo pošto je otišao tip iz Direktorata za unutrašnje. Taj je pak bio vidno zabrinut, zabrinut za sebe, za svoju sudbinu – kao da će Pol da se pozove na svoj položaj u hijerarhiji, kao da će zatražiti da bude izuzet iz istrage, ili tako nešto; a njemu to nije bilo ni nakraj pameti. Posle trećeg videa, u svakom slučaju, afera je poprimila planetarne razmere. Ovoga puta direktno se na meti našao Gugl: najveća firma na planeti, koja radi ruku podruku s američkom Agencijom za nacionalnu bezbednost. Direktorat bi možda i mogao biti upoznat s prvim rezultatima, čisto iz ljubaznosti, a i zato što se ceo slučaj, na neobjašnjiv način, izvorno ticao jednog francuskog ministra; ali Amerikanci raspolažu istražnim sredstvima koja se ne mogu porediti s onima kojima raspolažu Francuzi, tako da će oni vrlo brzo preuzeti kontrolu nad celim dosjeom. Odlučiti se za kaznene mere protiv tog tipa iz direktorata ne bi bilo samo nepravično već i glupo; nije to više bilo ono vreme kad su njegov otac i sve opasnosti ostajali u lokalnim okvirima; sada su, maltene momentalno, poprimale globalnu dimenziju.

Pol je ogladneo. Vratit će se kući, to mu je ionako jedino i bilo preostalo, ili bar tako sebe ubeđuje, a onda se doseti da kod kuće nema ništa za jelo, da je polica u frižideru, ona za njega rezervisana, beznadežno prazna, i da i sam taj izraz „kod kuće“ svedoči o njegovom neosnovanom optimizmu.

Upravo to što su frižider podelili na njen i njegov deo najbolje je odražavalo proces izopačavanja njihovog para. Kad je Pol, mladi službenik u Budžetskoj direkciji, upoznao svojevremeno Pridens, mladu službenicu u Upravi

za trezor, nešto se među njima dvoma neporecivo desilo, već od prvih minuta; možda ne baš od prvih sekundi, izraz *kao udarac groma* tu bi bio preteran, ali desilo se u roku od nekoliko minuta, izvesno manje od pet, manje nego što traje jedna pesma. Pridensin otac bio je u mladosti ljubitelj Džona Lenona, pa je otuda i dobila ime, što će Polu otkriti nekoliko nedelja kasnije. *Dear Prudence* svakako nije bila najbolja pesma Bitlsa, a i Pol, kad se sve sabere, nikada *Beli album* nije smatrao vrhuncem njihove karijere, pa mu tako nikada i nije polazilo za rukom da Pridens oslovi po imenu, te joj je u najnežnijim trenucima govorio „dušo moja“ ili, ponekad, „ljubavi“.

Nikada nije kuvala, ama ni jedan jedini put u toku njihovog zajedničkog života ništa nije skuvala, smatrala je da joj po samom njenom statusu to ne pripada. Završila je bila školu za upravne poslove, kao Pol, bila finansijski inspektor, kao Pol, a da finansijska inspektorka još i po kuhinji radi, to je za nju već bilo malo deplasirano. Iako su se od samog početka dogovorili oko oporezivanja viška vrednosti, oboje su bili neskloni zavodljivim osmesima i razgovorima o lakim temama, ukratko, upravo ta njihova nesklonost je omogućila da se ta idila ostvari tokom beskrajnih sastanaka koje je organizovala Uprava za fiskalno zakonodavstvo, kasno uveče, najčešće u sali B87. U seksu su se od samog starta dobro slagali, premda je retko bivalo prave ekstaze, ali većina parova ekstazu toliko i ne očekuje, pravi uspeh predstavlja i samo održavanje jednom uspostavljene seksualne aktivnosti, a i to je pre izuzetak nego pravilo, o čemu svedoče mnoge dobro obavestene osobe (novinarke uglednih ženskih časopisa, autori realističnih romana), a to se i ne odnosi samo na osobe koje su već donekle u godinama, kao što je to bio slučaj s

Polom i Pridens, koji su se već lagano bližili pedesetoj, već i na njihove mlađe savremenike za koje sama pomisao na to da se seksualni odnos između dve jedinke razvlači na više od nekoliko minuta nema svrhe, te im to izgleda tek kao neka zastarela, a samim tim i žaljenja dostojna fantazmagorija.

Prehrambeni raskol između Pridens i Pola je, međutim, brzo došao do izražaja. Pa ipak, tih prvih godina, ganuta, valjda, ljubavlju ili nekim tome sličnim sentimentom, obezbeđivala je svom supružniku ishranu koja je odgovarala njegovom ukusu, a i njegovom čulu vida, koje je već krasio zahtevni konzervativizam. Ako kuvala nije, bar je sama išla u kupovinu, i posebno se ponosila time da za Pola odabere najbolje šnicle, najbolje sireve, najbolje suhomesnate proizvode. Sve to od mesa mešalo se, u ljubavnom neredu, s voćem, žitaricama i organskim povrćem koje je bilo redovna stavka na policama njihovog zajedničkog frižidera.

Vegansko preobraženje koje je kod Pridens počelo 2015, u vreme kad se i sam pojam „veganski“ tek bio pojavio u Pti Roberu, izazvaće totalni prehrambeni rat, čije posledice njih dvoje ni punih jedanaest godina kasnije nisu uspeli da saniraju, i zbog kojih je njihov par, u datom trenutku, i imao veoma slabe izgleda da opstane.

Prvi Pridensin napad bio je brutalan, totalan, odsudan. Po povratku iz Marakeša, gde je s jednim tadašnjim ministrom učestvovao na kongresu Afričke unije, Pol se iznenadio videvši da mu u frižideru nema ničega osim uobičajenog voća i povrća, a da je ostali prostor zauzelo mnoštvo čudnih namirnica među kojima je razabrao alge, sojine klice i mnoga kuvana jela marke *biozona*, s tofuom, bulgurom, kinoom, speltom i japanskim orahom. Ništa od svega toga

njemu se nije činilo bogzna kako jestivim, što je on i naglas konstatovao s izvesnom dozom oporosti („Ovde nema ništa za klop“, tačno je tako rekao). Usledili su kratki, ali intenzivni pregovori posle kojih je Pol uzeo za sebe policu koju će opremiti „klopom od mesa“ – da prenesemo Pridensine reči – klopom koju će otada ići da kupuje on sam, i to novcem iz svog šteka (imali su u bankama zasebne račune, što je detalj koji takođe ima određenu važnost).

Prvih sedmica Pol se u nekoliko navrata upustio u sitne čarke; druga strana ih je energično odbila. Kriška sen-nek-tera ili domaći mesni narezak koje bi ostavio usred Pridensinog tofua i kinoe u roku od nekoliko sati bili bi vraćeni na policu gde im je mesto, u slučajevima kad ih ona ne bi, prosto i jednostavno, bacila u kantu za smeće.

Desetak godina kasnije, spolja gledano, situacija se smirila. Na prehrambenom planu, Pol se držao svoje poličice, koju bi brzo napunio, pošto je postepeno odustajao od poseta ekskluzivnim prodavnicama i zadovoljio se sintetičkom formulom na nutricionom planu, s pouzdanom linijom snabdevanja, tako da su mu uvek bila dostupna pripremljena jela za mikrotalasnu. „Trebalo nešto i pojesti“, ponavljao je on sebi prilježno pred pilećim raguom kupljenim kod *Monopri gurmea*, prepuštajući se tako jednom vidu sumornog epikurejstva. Živinsko meso pristizalo je iz „raznih zemalja Evropske unije“; moglo bi i gore, govorio je on sebi. Brazilska kokoš? Ne, hvala. Ta malena bića pojavljivala su mu se, sve češće, u snovima; brzo su mahala krilima, koža im je bila tamna, a nožicama im se nije znalo broja.

Odmah po izbijanju krize, počeli su da spavaju svako u svojoj sobi. Spavati sam nije lako kad čovek izgubi tu naviku, hladno ti je i plašiš se; ali oni su već bili prevazišli

taj mučni stadijum; beše se uspostavila neka vrsta standardizovanog beznađa.

Propadanje njihovog para počelo je nedugo pošto su, zajedno, kupili stan u Ulici Lere, odmah kraj parka Bersi, oboje se zaduživši kreditom na po dvadeset godina – bio je to raskošan duplex s dve spavaće sobe i božanstvenom dnevnom, s čijih je panoramskih prozora pucao pogled na park. Nije tu bilo nikakve slučajnosti, poboljšanje uslova života često ide ruku podruku s opadanjem samih razloga da se živi, a naročito da se živi zajedno. Četvrt je bila „više nego fenomenalna“, bar po proceni koju je dala Indi, njezova glupa snaha, kad im je, u proleće 2017, došla u posetu u društvu njegovog nesrećnog brata. Ta poseta ujedno je ostala i poslednja, poriv da zadavi Indi bio je prejak, nije bio siguran da bi mu drugi put odoleo.

Kraj jeste bio fenomenalan, to da, u tome nije pogrešila. Njihova soba, dok su još boravili u istoj sobi, gledala je na Muzej vašarskih umetnosti u Aveniji Teroar de Frans. Na pedesetak metara odatle, Ulica de la Kur Sent Emilion, koja je delom prolazila s kraja na kraj urbanog džepa poznatog pod nazivom „Bersi Selo“, i zimi i leti nije se mogla maltene videti od oblaka raznobojnih balona, jer tu su, jedan do drugoga, bili restorani nacionalne kuhinje i alternativni bistroi. Ovde je čovek mogao lako oživeti duh detinjstva. I sam park odisao je duhom ludičkog nereda; prvobitna namera bila je da se povrću posveti jedan veliki prostor, a paviljon koji je bio pod upravom grada Pariza predlagao je stanovnicima ove četvrti da tu održavaju radionice iz baštovanstva („U Parizu je dozvoljeno baviti se baštovanstvom!“, takav je natpis krasio fasadu ove zgrade).

Stan se nalazio – i taj argument bio je dovoljno jak i čvrst – na četvrt sata hoda od ministarstva. U tom trenutku, bila su prošla četrdeset dva minuta od ponoći – razmišljanje kojem se predao, iako je zadrlo i na samu bit njegovog odraslog života, nije potrajalo duže od petnaest minuta. Ako sad ode, mogao bi do jedan ujutro da bude kod kuće. Ili, makar, na svom mestu prebivališta.